

анатамічным значэнні і на беларускай мове гучыць як *кісьць*. А вось інтэрнет-перакладчыкі падаюць такую лексічную адзінку як *пэндзаль* (а гэта ўжо малярная прылада). Слова *пузырь* (желчний) і ў беларускай мове будзе *пузыр* (у адрозненні ад *інтэрнетаўскай бурбалкі*).

Па-трэцяе, пры перакладзе нельга не ўлічваць граматычны лад абедзвюх моў. Найбольш распаўсюджанымі памылкамі з'яўляюцца недакладна перакладзеныя дзеепрыметнікі і дзеепрыслоўі. Студэнты часта забываюць, што нехарактэрны для беларускай мовы дзеепрыметнікі незалежнага стану цяперашняга часу з суфіксамі *-уч-, -юч-, -ач-, -яч-*, а таксама дзеепрыметнікі залежнага стану цяперашняга часу з суфіксамі *-ем-, -ім-*: *хварэючы чалавек* (трэба: *чалавек, які хварэе*). У беларускай мове адсутнічаюць зваротныя дзеепрыметнікі: нельга ўжываць формы тыпу *разгортваючыся эпідэмія*. Неабходна ўлічваць пры перакладзе, што формы дзеепрыслоўяў з суфіксам *-ўшы (-шы)* ад дзеясловаў незакончанага трывання з'яўляюцца памылковымі: *даглядаць – даглядаўшы* (правільна: *даглядаючы*).

Пазбегнуць многіх з пералічаных памылак дазваляць выкананыя напярэдадні перакладу граматычныя практыкаванні, якія дазваляць студэнтам успомніць (або вывучыць) асноўныя правілы беларускага правапісу і словаўтварэння.

ЛІТАРАТУРА:

1. Тюленев, С. В. Теория перевода : учеб. пособие. / С. В. Тюленев. – М. : Гардарікі, 2004. – 336 с.

КРЫНІЦЫ ПАПАЎНЕННЯ БЕЛАРУСКАМОЎНАЙ СПАРТЫЎНАЙ ТЭРМІНАЛОГІІ

Варанец В. І., Палубок В. С.

Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт

Другая палова XX стагоддзя адзначылася вялікай цікавасцю насельніцтва Беларусі да фізкультуры і спорту. Здаровы лад жыцця стаў папулярны не толькі ў Еўропе, але і нашай краіне. Адпаведна, такая цікавасць моцна паўплывала і на развіццё спецыяльнай лексікі, звязанай са спортам.

Ва ўмовах дзяржаўнага білінгвізму пашырэнне выкарыстання спартыўнай тэрміналогіі кранула не толькі рускую, але і беларускую мову. Мова беларускага спорту – гэта перш за ўсё спецыяльная тэрміналогія, якая ўзбагачае свой лексічны склад за кошт запазычанняў з іншых моў, у першую чаргу англійскай, французскай, нямецкай. Гэтыя запазычанні часцей за ўсё назіраюцца ў назвах спартыўных гульняў, прыёмаў, назваў спартыўных прылад, парушэнняў, пакаранняў: *баскетбол, форвард, пенальці, рапіра, гейм*.

Характэрнай рысай спартыўнай тэрміналогіі можна назваць наяўнасць вялікай колькасці спалучэнняў і адзінкавых слоў, выкарыстаных у пераносным значэнні, метафарызацыю. Цікавым падаецца спалучэнне дзеяслова ў пераносным значэнні і залежнай ад яго моўнай адзінкі: *вырваць перамогу, здаць гульнію, захаваць вароты*.

У асобную групу можна вылучыць і метафарычныя звароты прафесійнага характара: *свежая каманда, сухі вынік, бліскучы гулец*.

У беларускай мове актыўна выкарыстоўваюцца трох- і чатырохкампанетныя спалучэнні з устойлівай семантычнай структурай: *нанесці ўдар з развароту, трапіць у лідары групы, прыняць гульнію пад уласны кантроль*.

Спартыўная лексіка – адна з нямногіх, дзе прысутнічае адухаўленне – від метафары, звязанай з пераносам якасцей чалавека і жывых істот не неадушаўленыя прадметы: *мяч памахаў галкіперу рукой, лічбы знерухомелі на табло; кальцо выплюнула мяч*.

Не абыходзіцца спорт і без жарганізмаў. Безумоўна, чалавеку, далёкаму ад спорта, часам вельмі цяжка зразумець, пра што ідзе гутарка, калі выраз успрымаць даслоўна. Так, у боксе існуе паняцце “баксёр пацалаваў рынг”. І гэта зусім не азначае, што ён у прымым сэнсе гэта рабіў па сваёй волі. Проста баксёр быў адпраўлены ў накаўт. У грэблі распаўсюджаным з’яўляецца фраза “сушаць вёслы”. У рэаліі гэта азначае, што лодка спынілася пасля заезду, а не сушка вёсел на сонцы.

Некаторыя запазычанні маюць і сваю прадгісторыю. Хет-трык (з англійскай мовы hat – капялюш, а trick – трук, фокус). Выраз узнік у Англіі ў сярэдзіне дзевятнацатага стагоддзя. Гулец у крыкет, які тройчы запар выканаў найскладанейшы ўдар, атрымліваў у знак павагі да высокага майстэрства цыліндр. А ў футболе хет-трык азначае тры галы, забітыя гульцом за адзін матч.

З мэтай узмацнення эмацыйнага ўздзеяння шмат у спорце запазычанняў з вайскавай тэрміналогіі, якія, у сваю чаргу, з цягам часу набылі рысы агульнаўжывальнай лексікі. Гэта: *штурм, атака, бамбардзір, штаб, разгром, спайпер*.

На жаль, база ўласнабеларускай спартыўнай тэрміналогіі даволі небагатая, што тлумачыцца, перш за ўсё, гістарычнымі асаблівасцямі станаўлення дзяржаўнасці і развіцця нацыянальнай мовы.

ЛІТАРАТУРА:

1. Абросимова, Л. С. Жаргон в спортивном дискурсе: формирование и функционирование / Л. С. Абросимова, М. А. Богданова. // Научный результат. Вопросы теоретической и прикладной лингвистики – вып. №4, 2015. том 1.
2. Визитей, Н. Н. Курс лекций по социологии спорта / Н. Н. Визитей. – М. : Физическая культура, 2006. – 328 с.